

Bergens Tidende

10.4.92

En uke etter Ullensvang

Av statsminister Gro Harlem Brundtland

Debatten om vår tilknytning til EF er en debatt om hvordan vårt land kan møte de mange nye utfordringene vi står overfor. Det handler om hvordan vi kan sikre styring i Norge og i vår verdensdel inn i neste århundre. Når vi nå diskuterer EF må vi vite om vi vil søke medlemskap og hva vi vil slåss for, ikke bare her hjemme, men også ute i Europa.

Etter Ullensvang har debatten i stor grad dreid seg om hva EF-samarbeidet går ut på og hvordan våre verdier og interesser best kan ivaretas. Det mangler ikke på slagord og påstander. Hvis vi skal kunne ta reelle valg, må debatten dreie seg om sak, fakta og de reelle valg vi står overfor.

Utgangspunktet for debatten må være de utfordringer vi står overfor i vårt eget land. Hvordan vi skal sikre:

- Arbeid for alle.
- Levende og verdiskapende distrikter.
- Et velferdsamfunn med gode oppvekstvilkår for barna og like muligheter for utdanning, helse og omsorg.
- Et rent miljø og en bærekraftig utvikling.
- Fred, sikkerhet og respekt for menneskerettighetene.

Disse utfordringene står på dagsorden i alle europeiske land. Alle leter etter bedre løsninger og nye redskaper, og mange spør om vi kan oppnå mer ved å samarbeide mer, framfor å bekjempe hverandre og forsøke å velte byrdene over på hverandre.

Som Bergens Tidende også peker på i sin kommentar etter Hordaland Arbeiderpartis årsmøte i Ullensvang, må vi feste blikket på de muligheter som åpner seg gjennom den utvikling

som skjer i EF-samarbeidet. Å gå fullt og helt inn som deltaker i dette samarbeidet løser ikke alene våre problemer, men det er min overbevisning at det setter oss bedre i stand til å møte dem enn om vi skulle velge å stå utenfor. Forskjellen fra 1972 er avgjørende. Den gang ville vi stå sammen med Sverige og Finland - og kanskje Danmark - om vi sa nei. Nå handler det om vi vil gå sammen med våre nordiske naboer når de skal gjøre Norden gjeldende i det nye Europa.

Unionsbegrepet vil stå sentralt - også denne gang. Da må vi se på realitetene bak ordene. Unionen betyr først og fremst at EF-landene samler sine samarbeidsområder under ett tak. De samarbeider om områder de er enige om. På disse områdene gir de ikke suverenitet til andre, de gir den til et fellsskap der de selv er med som selvstendige demokratiske nasjoner. Dette gjør de fordi de på disse områdene vil være bedre i stand til å fatte vedtak sammen enn hver for seg.

Økonomisk er landene knyttet nært sammen. Den økonomiske og monetære union betyr at EF-landene inngår et omfattende samarbeide om den økonomiske politikken som gjenspeiler den gjensidige avhengigheten. Målet er å sikre bedre handlekraft og å forhindre at ett land kan velte sine problemer over på de andre gjennom f.eks. store underskudd over lang tid.

Men fortsatt er det det enkelte land som bestemmer den nasjonale fordelingen av det som skapes. Selv sent på 1990-tallet vil felleskassen bare disponere mellom 1 og 2 prosent av landenes BNP. Dette går først og fremst til å finansiere den felles landbrukspolitikken og overføringen til distriktene.

Nå er det kommet inn klare miljø-målsettinger for EF-samarbeidet. Det er et overordnet mål å sikre balansert og bærekraftig økonomisk og sosialt fremskritt. Dette åpner nye og positive perspektiver. Beslutningene vil i fremtiden som hovedregel treffes ved flertallsavgjørelser, ikke ved

enstemmighet som i dag. Det vil likevel ikke være til hinder for at det enkelte land kan velge strengere miljøregler eller høyere miljøavgifter. Men flertallsprinsippet forhindrer at det blir sinken som bestemmer tempoet. Vi kan lettere unngå miljødumping, og summen av innsats blir større.

EF-samarbeidet er ikke en konstruksjon for å svekke demokratiet eller oppheve nasjonalstaten, slik man av og til kan få inntrykk av i debatten. Selvråderetten i Ullensvang, Hordaland og i Norge er både hver for seg og samlet ganske stor. Men den kan bli enda større - alle tre steder - hvis vi i tillegg har økt innflytelse på det som påvirker oss utenfra.

I det nye Europa kan Norge greie mye alene, men ikke alt. Den teknologiske utvikling og utviklingen i internasjonal handel har vist at det enkelte land hver for seg ikke lenger har gode nok virkemidler. Verken Norges eller andre lands grenser setter grensene for økonomi eller miljø. For å løse oppgavene bedre må vi mobilisere kreftene i lokalsamfunn, kommuner, fylkeskommuner og i landet som helhet. Men vi må også mobilisere fellesskapet ut over landegrensene. Vi må utvide demokratiet og evnen til ansvar og felles handling på tvers av landegrensene.

Vi trenger faktisk et internasjonalt rettssamfunn. Vi trenger felles regler som gjelder på tvers av landegrensene, så vi kan kjøpe og selge varer og tjenester i trygghet mot å bli overkjørt av de store og sterke. Vi trenger regler for sikkerhet og miljø. Det er bare gjennom et samarbeide hvor vi forener kreftene at vi kan styre utviklingen og trygge fremtiden. Det er bare gjennom et forpliktende samarbeide de små landene kan velge seg til innflytelse.

Det er ut fra dette vi må drøfte Norges rolle og plassering i det nye samarbeidet som nå utvikles, utvides og utdypes.

Hva skulle tilsi at Norge som det eneste av de europeiske

landene, skulle ha mer å vinne på å stå utenfor? Vi, som økonomisk er mer avhengig av det europeiske marked enn de fleste andre land?